

Integriteitstoezicht in Beeld

2024-2025

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inleiding

Bevindingen uit het
integriteitsonderzoek

Sectoranalyse
integriteitsrisico's

Inhoud

Inhoud

Inleiding

Bevindingen uit het
integriteitsonderzoek

Sectoranalyse
integriteitsrisico's

1 Inleiding

Doelstelling en achtergrond van het rapport

DNB houdt integriteitstoezicht op onder meer banken, betaal-dienstverleners, aanbieders van cryptodiensten, verzekeraars, pensioenfondsen, trustkantoren en instellingen op de BES-eilanden. In het integriteitstoezicht zien wij toe op welke manieren onder toezicht staande instellingen voldoen aan de wetgeving op dit gebied. Om de inzichten uit het integriteits-toezicht breder te delen, brengt DNB deze nieuwe publicatie uit onder de naam Integriteitstoezicht in Beeld (IIB).

IIB sluit aan bij reeds bestaande publicaties van DNB. [Toezicht in Beeld](#) legt de nadruk op drie belangrijke pijlers die bijdragen aan effectief toezicht. [Visie op Toezicht 2021-2024](#) belicht de risico-gebaseerde aanpak en werkt de speerpunten van het toezicht verder uit. IIB voegt aan deze twee publicaties aanvullende inzichten toe door in te gaan op relevante ontwikkelingen binnen het specifieke domein van integriteitstoezicht. Het doel van IIB is om een geïntegreerd overzicht te geven van het toezicht op de verschillende sectoren en zo een consistent beeld te verschaffen. IIB bevat uitdrukkelijk geen nieuw beleid. Met de publicatie van IIB komen de afzonderlijke sectorbrieven, die DNB tot en met afgelopen jaar per e-mail met onder toezicht staande instellingen deelde, te vervallen.

Met dit doel voor ogen komen in deze IIB de volgende onderwerpen aan bod:

■ Dialoog met de sector

In dit onderdeel leest u hoe DNB, na publicatie van het rapport 'Van herstel naar balans' in september 2022, opvolging heeft gegeven aan het voornemen om met de sectoren de dialoog te voeren over een gerichtere aanpak van de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

■ Bevindingen uit het integriteitstoezicht

Hier koppelen we in brede zin terug waar DNB positieve ontwikkelingen en kwetsbaarheden ziet waar het gaat om de beheersing van integriteitsrisico's door financiële instellingen. Deze terugkoppeling is met name gebaseerd op de resultaten van toezichtonderzoeken die in de periode juli 2022 – december 2023 zijn uitgevoerd.

■ Maatregelen genomen door DNB

In dit overzicht leest u hoe DNB haar toezichtinstrumentarium heeft ingezet om noodzakelijk herstel bij onder toezicht staande instellingen te bevorderen.

■ Sectoranalyse integriteitsrisico's

DNB richt haar integriteitstoezicht risicogebaseerd in. Onderdeel van het verder verbeteren van deze aanpak is dat de belangrijkste integriteitsrisico's per sector jaarlijks in kaart worden gebracht. In deze sectoranalyses leest u welke relevante integriteitsrisico's DNB onderscheidt bij verschillende sectoren van de financiële dienstverlening. Dit overzicht is met name gebaseerd op een analyse van externe bronnen en DNB's integriteitsrisico rapportage (IRAP).

Dialogoog met de sector

Doorlopende dialoog met sectoren en koepelorganisaties

DNB voert doorlopend een dialoog met onder toezicht staande instellingen. De ontvangen input en signalen nemen we mee in ons toezicht. Naast gesprekken met instellingen en koepelorganisaties worden ook andere belanghebbenden geconsulteerd, zoals bij het vaststellen van de Q&A en Good Practices Wwft. Bovendien wordt kennis gedeeld en samengewerkt in publiek-privaat verband, waaronder in het Financieel Expertise Centrum (FEC). Signalen van verschillende organisaties hebben onder andere geleid tot het indienen van wetgevingswensen en het geven van feedback op nieuwe wetgeving.

Rondetafelgesprekken: risicogebaseerde aanpak

In verschillende rondetafelgesprekken met de bankensector is sinds eind 2022 gesproken over een meer gerichte en risico-gebaseerde aanpak voor de naleving van de Wwft. Aan deze gesprekken nemen DNB, de NVB, individuele banken, de AFM en het ministerie van Financiën deel. Op basis van de gevoerde gesprekken heeft de NVB *industry baselines* gepubliceerd over de risicogebaseerde invulling. DNB neemt de uitkomsten van de gesprekken tevens mee in de herziening van de Leidraad Wwft, die de vorm van een Q&A en Good Practices Wwft krijgt.

Ook met andere sectoren, zoals de verzekeringssector, vinden gesprekken plaats over een meer gerichte en risicogebaseerde aanpak van de naleving van de Wwft.

Rondetafelgesprekken: innovatie

Een van de boodschappen van het rapport 'Van herstel naar balans' is dat een bredere inzet van technologisch innovatieve oplossingen de aanpak van witwassen en financieren van terrorisme richter kan maken. Zo kan het gebruik van modellen en algoritmes het monitoren van transacties versterken. Over deze onderwerpen voert DNB gesprekken met vertegenwoordigers van de sector banken. Ook zijn gesprekken gestart over de toepassing van elektronische identificatiebewijzen (eID's).

Rondetafelgesprekken met sectoren

DNB en NVB zijn in 2022 tevens rondetafelgesprekken gestart met cliëntgroepen die problemen ervaren in de toegang tot betaal-diensten. Dit zijn potentieel ongewenste neveneffecten van de toepassing van de Wwft. Op basis van deze gesprekken is de NVB samen met cliëntgroepen aan de slag gegaan om tot een betere risicodifferentiatie te komen en om de communicatie vanuit banken en brancheverenigingen te verbeteren. Voor het verbeteren van de communicatie is bijvoorbeeld een informatieportaal voor non-profit organisaties opgezet. Daarnaast heeft de NVB sectorstandaarden gepresenteerd die banken kunnen gebruiken om een betere risicodifferentiatie te maken, onder andere voor sekswerkers en crypto-serviceproviders. DNB draagt bij aan deze discussies op punten waar het ons toezicht raakt.

Contant geld is ook onderwerp van gesprek. Er is onder andere gesproken over de knelpunten die ondernemers ervaren en de verplichtingen die een bank heeft bij de verwerking van contant geld. DNB beziet momenteel of en zo ja, hoe bestaande uitingen op dit vlak aangepast moet worden.

2 Bevindingen uit het integriteitstoezicht

Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van onze onderzoeken en de genomen maatregelen. De betreffende onderzoeken waren specifiek gericht op:

1. Het voorkomen van witwassen en het financieren van terrorisme.
2. De naleving van sanctiewet- en regelgeving.
3. Het tegengaan van belangenverstrengeling.

Op het gebied van de Wwft zijn verschillende individuele onderzoeken uitgevoerd in alle sectoren. Er zijn twee thema-onderzoeken naar de naleving van sanctieregelgeving uitgevoerd. In het eerste onderzoek heeft DNB bij instellingen uit verschillende sectoren (banken, betaaldienstverleners, verzekeraars, pensioenfondsen, trustkantoren en crypto-instellingen) onderzocht of zij hun bedrijfsvoering op orde hebben om de Sanctiewet 1977 (Sw) te kunnen naleven. In het tweede onderzoek heeft DNB de effectiviteit en efficiëntie van sanctiescreeningsystemen bij 31 banken en betaaldienstverleners getest. Onderzoeken naar belangenverstrengeling zijn hoofdzakelijk uitgevoerd in de sector verzekeraars (inclusief die op de BES-eilanden).

2.1 Banken

DNB heeft in de periode juli 2022 tot en met december 2023 bij banken 26 onderzoeken uitgevoerd naar de naleving van de Wwft

en de Sw. We zien over het algemeen dat de beheersing van de integriteitsrisico's bij banken op een hoger niveau is gekomen. Er zijn steeds meer banken die uit de herstelfase zijn of hier dichterbij komen. Deze instellingen kunnen vanuit een *business as usual* situatie verder bouwen aan de volwassenheid van het risicomanagement op dit terrein.

Tegelijkertijd geldt dat herstelprogramma's nog regelmatig vertraging oplopen vanwege de hardnekkige problematiek die eraan ten grondslag ligt. Ook zien we nog steeds banken die nog veel werk moeten verrichten, of banken die na een periode van *business as usual* achteruitgaan en in een situatie belanden waarin wederom herstel nodig is. Dit benadrukt het belang van blijvende aandacht en prioriteit voor dit onderwerp. In de volgende paragrafen leest u de belangrijkste bevindingen van DNB in dit kader.

2.1.1 Beheersing witwasrisico

Uit onze onderzoeken komt het beeld naar voren dat de volwassenheid van de raamwerken die zien op kwaliteitsmanagement in grote mate verschilt tussen banken. Dit ziet op de wijze waarop instellingen systemen inrichten om de kwaliteit van cliënten- en alerthandlingdossiers te toetsen en een *feedback loop* in te bouwen om tot noodzakelijke verbeteringen te komen.

SIRA

In onderzoeken hebben wij geconstateerd dat de risicoanalyses (SIRA) van verschillende banken nog steeds ruimte voor verbetering laten zien. Met name het beperkt uitvoeren van diepgaande (data) analyses ten aanzien van risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden valt daarbij op. Ook ten aanzien van deze risico's constateert DNB dat bij sommige instellingen de beheersmaatregelen nog onvoldoende concreet en specifiek zijn vastgelegd. Hierdoor ontstaat het risico dat genoemde maatregelen het risico onvoldoende beheersen of niet effectief zijn. Verder hebben wij geconstateerd dat wanneer instellingen integriteitsrisico's prioriteren naargelang de omvang van het risico, de instelling over het algemeen een beter beeld heeft van haar grootste risico's en de inzet van de beschikbare middelen vaak beter kan onderbouwen.

Transactiemonitoring

Uit de onderzoeken blijkt dat banken hun transactiemonitoringsystemen veelal nog onvoldoende hebben afgestemd op hun risicoanalyse. Regelmatig zien wij dat de gebruikte alertdefinities en vastgestelde grenswaarden onvoldoende zijn onderbouwd. We zien een stijgende trend in het gebruik van meer geavanceerde modellen, ook al gaat het in absolute termen nog om een beperkte omvang. Ook in deze gevallen kunnen de onderbouwing en het

aantonen van de effectiviteit, bijvoorbeeld door *backtesting*, vaak nog worden verbeterd. DNB moedigt de sector dan ook aan hier het komende jaar extra aandacht aan te besteden.

Meldplicht

Er is een aanzienlijke variatie in het meldgedrag van instellingen. De drempel om te melden verschilt sterk tussen instellingen, evenals de aard en kwaliteit van de meldingen. Daarnaast zijn er verschillende gevallen vastgesteld waarbij ten onrechte geen melding aan de FIU is gedaan. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan het niet structureel melden van transacties die in verband gebracht kunnen worden met gronddelicten voor witwassen, zoals (externe) betaalfraude. DNB ziet ook nog steeds dat niet alle meldingen onverwijld worden gedaan. Dit is niet alleen in strijd met de regels, maar meldingen die niet tijdig worden gedaan zijn ook minder bruikbaar voor opsporingsinstanties zoals de politie en de FIOD.

Clëntenonderzoek

Over het algemeen zien we dat banken grote stappen hebben gezet op het gebied van cliëntenonderzoek ten opzichte van een aantal jaren geleden. Uit onze onderzoeken blijkt vaak dat de vastlegging van het cliëntenonderzoek een aandachtspunt is. Bij navraag blijkt dat de kennis over de cliënt vaak wel aanwezig is, maar dat deze informatie niet of onvoldoende in het cliëntendossier wordt vastgelegd.

Daarnaast zien wij nog regelmatig achterstanden in periodieke en *event driven* reviews van cliëntendossiers. De oorzaken hiervan lopen uiteen van capaciteitstekorten tot onvoldoende kwaliteit van beschikbare managementinformatie, waardoor er onvoldoende actuele en volledige informatie is om op te sturen.

Tot slot zien we dat cliënten die in een traject richting *offboarding* zitten niet altijd adequaat worden gemonitord. Hierdoor komt het voor dat dergelijke trajecten niet of onvoldoende voortvarend verlopen. Dit gebrek kan ernstige risico's met zich meebrengen, zoals het onbedoeld faciliteren van financiële criminaliteit of het schenden van wettelijke vereisten.

2.1.2 Sanctiescreening

DNB heeft in mei 2023 een terugkoppeling gegeven over de bevindingen uit sanctieonderzoeken. Het beeld dat uit de onderzoeken naar voren komt is dat banken over het algemeen voldoende presteren op het gebied van sanctiescreening. Wel vragen we aandacht voor het screenen tegen de Nederlandse sanctielijsten, naast het screenen tegen de internationale lijsten. Dit wordt soms over het hoofd gezien door instellingen. Verder is het gebruik van *fuzzy matching* - een methode om overeenkomsten te vinden die niet exact zijn - nog niet altijd geïmplementeerd. We merken ook op dat het opmerken van zogenaamde *dual-use* goederen, die zowel voor civiele als militaire doeleinden kunnen worden gebruikt, een uitdaging blijft binnen de sector. Meer informatie over de sanctieonderzoeken staat in het eerder door DNB gepubliceerde [nieuwsbericht](#).

2.2 Verzekeraars

DNB heeft in de periode van juli 2022 tot en met december 2023 bij verzekeraars 27 onderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken richtten zich op de beheersing van de risico's met betrekking tot belangenverstremgeling en witwassen, en op de naleving van de Sw. De belangrijkste bevindingen worden hieronder toegelicht.

2.2.1 Beheersing witwasrisico

Het risicoprofiel van Nederlandse verzekeraars met betrekking tot witwassen wordt over het algemeen als laag beschouwd. Een basisniveau van onder meer de risicoanalyse, cliëntenonderzoek, transactiemonitoring en compliance monitoring blijft daarentegen vereist. Onze onderzoeken laten zien dat herstelmaatregelen in enkele gevallen nodig zijn om dit basisniveau van beheersing te bereiken.

Overlijdensrisicoverzekeringen zonder waardeopbouw, uitvaartverzekeringen die in natura uitkeren of pensioenverzekeringen vormen een laag risico. Daarentegen vormen sommige levensverzekeringen met waardeopbouw, zoals bijvoorbeeld een spaarverzekering met uitgebreide afkoopmogelijkheden, een reëel risico voor witwassen. Daarbij geldt dat hoe hoger het risico is, des te meer maatregelen er nodig zijn om dat risico te beheersen. Bij een laag risico kunnen levensverzekeraars een vereenvoudigd cliëntenonderzoek uitvoeren. Levensverzekeraars hoeven ten aanzien van laag risicoproducten niet meer maatregelen te nemen dan noodzakelijk.

2.2.2 Sanctiescreening

Bij meerdere verzekeraars is geconstateerd dat de screening van Ultimate Beneficial Owners (UBO's) niet naar behoren is uitgevoerd. Zo worden UBO's geïdentificeerd noch gescreend tegen sanctielijsten. Bovendien heeft DNB in sommige gevallen geconstateerd dat instellingen pas na een aanzienlijke tijd ontdekken dat een relatie op een sanctielijst staat, wat een ernstig risico vormt voor de naleving van de Sw.

2.2.3 Tegengaan van belangenverstrengeling

In de onderzoeken naar de beheersing ten aanzien van belangenverstrengeling heeft DNB onder andere gekeken naar risico's op belangenverstrengeling bij activiteiten gerelateerd aan de koop en verkoop van vastgoed, bij sponsoring en donaties, en bij het verstrekken van leningen. In de meeste gevallen voeren verzekeraars een beleid en hebben ze procedures met betrekking tot het beheersen van het risico op belangenverstrengeling. Wel moeten we constateren dat dit beleid in veel gevallen op een te algemeen niveau blijft. DNB heeft vastgesteld dat de beheersing van verzekeraars onvoldoende is toegespitst op specifieke risico's van belangenverstrengeling die zich voor kunnen doen bij de genoemde activiteiten. Zo zien we in besluitvormingsprocessen omtrent bijvoorbeeld sponsoring veelal geen maatregelen in werking om potentiële belangenverstrengeling te identificeren en te mitigeren. Hierdoor kan het risico zich manifesteren dat partijen, die gerelateerd zijn aan bijvoorbeeld een bestuurder met tekenbevoegdheid, met middelen van de verzekeraar worden bevoordeeld.

2.3 Pensioenfondsen

In de periode van juli 2022 tot en met december 2023 heeft DNB twee onderzoeken uitgevoerd bij pensioenfondsen. De onderzoeken richtten zich op de naleving van de Sw. De belangrijkste bevindingen worden hieronder samengevat.

2.3.1 Sanctiescreening

Bij de onderzochte pensioenfondsen hebben we vastgesteld dat er tekortkomingen waren met betrekking tot het gevoerde beleid alsook in de passende procedures en maatregelen met betrekking tot de naleving van de Sw. In het bijzonder is vastgesteld dat de uitvoering bij de onderzochte pensioenfondsen volledig was uitbesteed, maar geen concrete controles aanwezig waren om te waarborgen dat de Sw daadwerkelijk werd nageleefd. Bovendien is gebleken dat de risico's met betrekking tot het omzeilen van de Sw niet voldoende zijn geïdentificeerd. Dit gebrek aan beheersing kan leiden tot situaties waarin de Sw wordt omzeild.

2.3.2 Tegengaan van belangenverstrengeling

Er zijn enkele incidenten geweest die zien op belangenverstrengeling. Deze incidenten konden plaatsvinden omdat het risico op belangenverstrengeling niet tijdig werd geconstateerd, dan wel dat er geen of te weinig beheersing plaatsvond. Voorbeelden van belangenverstrengeling zonder voldoende beheersing die we in ons toezicht zijn tegengekomen zagen onder meer op onverenigbare nevenfuncties, onzuivere selectieprocedures en het afnemen van diensten van een eigen bedrijf.

2.4 Betaalinstellingen en elektronisch geldinstellingen

DNB heeft in de periode juli 2022 tot en met december 2023 bij betaalinstellingen en elektronisch geldinstellingen 12 onderzoeken uitgevoerd naar de naleving van de Wwft en de Sw. Hierbij zien wij dat er steeds meer bewustzijn is bij de betaal- en elektronisch-geldinstellingen over integriteitsrisico's, hetgeen onder andere blijkt uit de *tone at the top*. Daarnaast zien we dat steeds meer instellingen de risico's in de SIRA opnemen die passend zijn voor hun dienstverlening. Hierdoor zijn deze instellingen beter in staat om concrete maatregelen op te stellen die deze risico's mitigeren. Bij cliëntenonderzoek merken wij op dat instellingen voortgang boeken in de vastlegging en traceerbaarheid van de uitkomsten van het cliëntenonderzoek. Hierdoor zijn de instellingen beter in staat om het risico-en- transactieprofiel op te stellen wat bijdraagt aan betere voortdurende controle op de zakelijke relatie.

Naast deze positieve ontwikkelingen heeft DNB in de onderzoeken ook aandachtspunten geïdentificeerd. Deze worden hieronder toegelicht.

2.4.1 Beheersing witwasrisico

SIRA

In de onderzoeken hebben wij gezien dat de risicoanalyse vaak onvoldoende inzichtelijk maakt welke risico's verbonden zijn aan *sub-merchants*. Hierdoor blijft het voor instellingen onduidelijk op welke manier deze risico's zich kunnen voordoen en hoe deze

risico's gemitigeerd kunnen worden. Het gevolg hiervan is dan ook dat het beleid en de procedures niet afgestemd zijn op de beheersing van deze risico's.

Cliëntenonderzoek

Uit de onderzoeken kwam veelal naar voren dat de beoordeling van het risicoprofiel onvoldoende diepgang bevat. In de cliëntendossiers ontbreekt vaak de onderbouwing voor hoe een instelling tot een risicoprofiel van een cliënt is gekomen en welke factoren zijn meegenomen bij de beoordeling.

Uitkomsten themaonderzoek

DNB heeft in het themaonderzoek "grote groeiers" vastgesteld dat instellingen die in de afgelopen jaren snel zijn gegroeid niet altijd voldoende maatregelen nemen om de integriteitsrisico's beheersbaar te houden. Zo heeft DNB geconstateerd dat sommige instellingen bij het *onboarden* van cliënten onvoldoende oog hebben voor de risico's van die cliënten of dat de voortdurende controle op cliënten en de voor hen verwerkte transacties tekortschiet.

2.4.2 Sanctiescreening

DNB heeft in mei 2023 een terugkoppeling over de bevindingen uit de sanctieonderzoeken gegeven. Voor meer details verwijzen wij naar het [nieuwsbericht](#).

2.5 Trustkantoren

Het aantal vergunningen voor trustdienstverlening in Nederland krimpt nog steeds. Bij de overname van cliënten van andere trustkantoren, waarbij ook risicovolle cliënten zitten, stelt DNB vast dat het benodigde cliëntenonderzoek in veel gevallen achterblijft. Daarbij verdwijnen cliënten van legale trustkantoren deels ook naar illegale partijen.

Ook zien wij dat trustdiensten worden opgeknipt, waarbij trustdienstverleners proberen te voorkomen om aan de eisen van de Wtt en de Wwft te moeten voldoen. Dit gebeurt door diensten kunstmatig op te splitsen in kleinere delen, zodat elk afzonderlijk deel onder de drempelvereisten van deze wetten valt. Het opknippen van trustdiensten kan leiden tot grote witwasrisico's. Daarnaast worden in sommige gevallen alsnog vergunningplichtige diensten aangeboden. In die gevallen treedt DNB handhavend op.

DNB heeft in de periode van juli 2022 tot en met december 2023 25 onderzoeken bij trustkantoren uitgevoerd naar de naleving van de Wtt, Wwft en de Sanctiewet. Hieronder leest u de belangrijkste bevindingen uit deze onderzoeken.

2.5.1 Beheersing witwasrisico

Cliëntenonderzoek

Sinds de inwerkingtreding van de Wtt 2018 ziet DNB in algemene zin verbeteringen in de wijze waarop trustkantoren hun

cliëntenonderzoek uitvoeren. Uit verschillende onderzoeken en handhavingstrajecten van DNB blijkt echter ook dat bij zowel grotere als kleine trustkantoren nog diverse tekortkomingen worden aangetroffen. Deze zien met name op de voortdurende controle en het vaststellen van de herkomst van het vermogen van een doelvennootschap. Indien een trustkantoor onvoldoende kennis van deze factoren heeft is het uitoefenen van de rol van poortwachter niet goed mogelijk.

2.5.2 Sanctiescreening

DNB heeft in mei 2023 een terugkoppeling gegeven over de bevindingen uit sanctieonderzoeken waarbij ook trustkantoren in scope waren (zie ook het [nieuwsbericht](#)).

2.6 BES-instellingen

DNB heeft in de periode van juli 2022 tot en met december 2023 bij instellingen op de BES 10 onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken richtten zich op de beheersing van de risico's met betrekking tot witwassen, op de naleving van de Sw en op het tegengaan van belangenverstremgeling. Hieronder staan de belangrijkste bevindingen samengevat.

2.6.1 Beheersing witwasrisico

De beheersing van witwasrisico's door de verschillende instellingen op de BES is de afgelopen jaren duidelijk verbeterd. De volledigheid van cliëntendossiers is over het algemeen van een goed niveau. We zien tegelijkertijd dat instellingen moeite hebben om hogere risico's, waaronder risico's die zien op de structuur of

activiteiten van een cliënt, te herkennen en daar effectief op te handelen.

2.6.2 Sanctiescreening

Een belangrijke bevinding uit de onderzoeken naar de naleving van de Sw is dat meerdere instellingen geen effectieve screening tegen sanctielijsten hebben. Er wordt wel gescreend, maar het matchingspercentage stond in meerdere gevallen op 100%. Dat wil zeggen dat potentiële hits op een gesanctioneerde entiteit alleen gedetecteerd worden als er sprake is van een 100% overeenkomst tussen de naam op de sanctielijst en de naam in de administratie. Direct herstel hiervan, inclusief terugkijkcontroles, is nodig gebleken.

2.6.3 Tegengaan van belangenverstrengeling

De aandacht voor belangenverstrengeling blijft een belangrijk thema voor BES-instellingen. In de onderzochte gevallen bleek het niveau van beheersing goed. Aangezien BES-instellingen relatief kwetsbaar blijven op dit punt, wil DNB het komende jaar aandacht blijven besteden aan dit onderwerp.

2.7 Cryptodienstverleners

In 2023 is een consolidatie ingezet in de sector van aanbieders van cryptodiensten. Verschillende aanbieders zijn een samenwerking aangegaan met andere (al dan niet in Nederland geregistreerde) aanbieders van cryptodiensten, resulterend in wijzigingen van aandeelhouderschap en migraties van cliëntenportefeuilles. DNB vraagt aandacht voor het risico dat niet-geregistreerde partijen

alsnog cryptodiensten aanbieden via geregistreerde partijen en dat bij de migratie van grote hoeveelheden cliënten in korte tijd het cliëntenonderzoek zorgvuldig en volledig dient plaats te vinden voordat de dienstverlening start.

DNB heeft in de periode juli 2022 tot en met december 2023 bij cryptodienstverleners 9 onderzoeken uitgevoerd naar de naleving van de Sw. Hieronder leest u de belangrijkste bevindingen.

2.7.1 Sanctiescreening

Alle instellingen die zijn onderzocht voeren sanctiescreening uit en hebben de basisvereisten, zoals de meldplicht en het screenen van relaties, geïmplementeerd. Wel constateren we een gebrek aan grondige en gedetailleerde analyses van sanctierisico's, evenals een ontoereikend raamwerk voor beleid, procedures en maatregelen om te voldoen aan de sanctieregelgeving. Hiermee blijven de raamwerken die door cryptopartijen zijn opgezet voor de naleving van de Sw achter bij die van de Wwft. Om een adequate screening te borgen is het van groot belang dat het beleid en de procedures volledig en consistent weergegeven wie en op welk moment gescreend moeten worden.

We merken op dat instellingen maatregelen die ze implementeren om te voldoen aan de Wwft tegelijkertijd beschouwen als maatregelen om ook het risico van schending van de sanctieregelgeving te verminderen. Hoewel DNB erkent dat anti-witwasmaatregelen kunnen bijdragen aan het beheersen van sanctierisico's, stellen we ook vast dat specifieke aspecten van de

dienstverlening en de cliënten (zoals nationaliteit, woonadres of metadata zoals IP-adressen) mogelijk een andere impact hebben op de inschatting van sanctierisico's.

Vrijwel alle instellingen zijn begonnen met het implementeren van de [Q&A](#) met betrekking tot de Sw voor de verificatie van wallet-partners. DNB heeft hierbij ook goede praktijken waargenomen, die waar mogelijk in de toekomst worden gedeeld met de sector.

2.8 Maatregelen genomen door DNB

In de periode tussen 1 juli 2022 en 31 december 2023 heeft DNB de hieronder vermelde informele en formele maatregelen genomen bij overtredingen van integriteitsregelgeving door onder toezicht staande instellingen.

Maatregelen opgelegd aan onder toezicht staande instellingen 1 juli 2022 - 31 december 2023

Formele maatregelen	16
Geven van een aanwijzing	4
Opleggen van een last onder dwangsom	0
Intrekken van een vergunning	2
Opleggen van een bestuurlijke boete	10
Informele maatregelen	22
Normoverdragend gesprek	6
Waarschuwingbrief	16
Totaal	38

In de periode tussen 1 juli 2022 en 31 december 2023 heeft DNB 16 formele maatregelen opgelegd aan onder toezicht staande instellingen voor integriteitsovertredingen en 22 informele maatregelen. Voor de informele maatregelen geldt dat deze deels zijn opgelegd aan groepen met daarin meerdere entiteiten met ieder een aparte vergunning. De herstelmaatregelen waren onder andere gericht op het herstel van belangrijke tekortkomingen in (de uitvoering van) de SIRA, het niet adequaat uitvoeren van cliëntenonderzoek, het verzuimen om incidenten of wijzigingen in de structuur te melden aan DNB en het onvoldoende grondig of volledig screenen van relaties tegen sanctielijsten.

2.9 Handhaving illegale dienstverlening

DNB zet zich in om illegale dienstverlening effectief te beëindigen. Hiervoor worden verschillende instrumenten ingezet. In de meeste gevallen volstaat een (waarschuwing)sbrief om een overtreding te beëindigen. Indien nodig maken wij gebruik van formele instrumenten om de illegale dienstverlening te beëindigen, bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom. Afhankelijk van de ernst en verwijtbaarheid van de geconstateerde overtreding kan ook een bestuurlijke boete opgelegd worden. Zo hebben wij in de afgelopen periode meerdere boetes opgelegd voor het zonder registratie bij DNB aanbieden van cryptodiensten in Nederland.

In het afgelopen jaar heeft DNB meer signalen over illegale dienstverleners ontvangen. De meeste signalen hebben betrekking op het verrichten van trustdiensten zonder vergunning of het aanbieden van cryptodiensten zonder de vereiste registratie.

DNB heeft een team dat zich specifiek bezighoudt met de aanpak van illegale dienstverleners. Dit team werkt signaalgestuurd. Signalen zijn onder meer afkomstig van particulieren, collega-toezichthouders en opsporingsinstanties. Ook ontvangen wij met regelmaat signalen van onder toezicht staande instellingen. Signalen kunnen gemeld worden via handhaving@dnb.nl.

3 Sectoranalyse integriteitsrisico's

Als onderdeel van een risicogebaseerde aanpak brengt DNB de belangrijkste integriteitsrisico's per sector in kaart. In deze sectoranalyse worden de risico's zoals genoemd in de National Risk Assessment (NRA), andere (inter)nationale bronnen en informatie van ketenpartners per sector geanalyseerd. DNB beoordeelt de blootstelling van onder toezicht staande instellingen aan de integriteitsrisico's per sector aan de hand van beschikbare toezichtinformatie, waaronder informatie uit de Integriteits-rapportage (IRAP). Het is daarvoor van groot belang dat instellingen de juiste data in de IRAP invullen. Op basis van de IRAP-data wordt de omvang van de sectorale risico's vastgesteld en worden de risicoscores per instelling bepaald. De IRAP-data vormt daarmee belangrijke input voor de toezichtagenda van DNB.

Ten aanzien van enkele sectorale risico's is momenteel sprake van een *white spot* waarover te weinig informatie beschikbaar is om de blootstelling op sectoraal- en instellingsniveau effectief vast te kunnen stellen. DNB zal hier in de eerstvolgende IRAP-uitvraag aandacht aan besteden, bijvoorbeeld door nieuwe vragen te introduceren of bestaande vragen aan te passen. De BES-instellingen zijn uitgezonderd van de IRAP en zijn daarom niet meegenomen in de sectoranalyse.

Naast informatie uit de IRAP betreft DNB ook de SIRA's van instellingen bij haar sectoranalyse. Uit onze analyse is gebleken dat

enkele instellingen de risico's waar zij aan blootstaan al met behulp van data analyseren in hun SIRA. Tegelijkertijd zien we dat er in het algemeen aan de SIRA's nog veel verbeterd kan worden ten aanzien van het concreet analyseren van de risico's die in de NRA en andere (inter)nationale bronnen worden genoemd. DNB wil hier in het toezicht meer aandacht aan geven.

3.1 Cross sectorale risico's

Uit de sectoranalyse komen risico's naar voren die een belangrijke rol spelen in meerdere sectoren. Deze cross sectorale integriteitsrisico's in de financiële sector houden veelal verband met actuele thema's in de politiek, media en bij ketenpartners.⁴ Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld internationale drugshandel, terrorismefinanciering en het omzeilen van sancties. DNB verwacht dat instellingen zich steeds bewust zijn waar binnen hun bedrijfsvoering kwetsbaarheden bestaan voor plaatsing van crimineel geld (bijv. via contant geld), dan wel het verhullen (bijv. via ondoorzichtige structuren) of besteden van crimineel geld (bijv. via vastgoed of grootwaarde producten) in het financiële systeem.

3.1.1 Hoog risicolanden

De sectoren banken, betaaldienstverleners en trustkantoren kennen een sterke vertegenwoordiging van hoog risicolanden in hun bedrijfsvoering. Hoog risicolanden kunnen een rol spelen bij, bijvoorbeeld, de woonplaats van de UBO of de vestigingsplaats

van een vennootschap. Daarnaast kunnen transacties uit en naar hoog risicolanden een belangrijke rol spelen. Voor sommige banken, betaaldienstverleners en trustkantoren geldt daarbij tevens dat er sprake kan zijn van hoog risicolanden in de vennootschappelijke structuur van de cliënt of in complexe internationale financieringen. Bij complexe structuren of buitenlandse financieringen is het extra relevant dat een financiële instelling de aanwezigheid van hoog risicolanden in haar beoordeling meeneemt.

Van banken en betaaldienstverleners (waaronder ook elektronisch geldinstellingen (EGI's) en *money transfer* organisaties (MTO's) worden begrepen) vindt DNB het belangrijk dat zij vaststellen of de volumes uit en naar deze hoog risicolanden passend zijn voor de cliënten (populatie) en de markten waarin zij opereren. Grote verschillen tussen de daadwerkelijke operationele activiteiten van cliënten en de landen via welke de transactiestromen verlopen kunnen duiden op verhoogde risico's op witwassen en/of overtreding van sanctieregelgeving. Eventuele uitwijking (operationeel dan wel financieel) naar andere landen als gevolg van geldende sanctiemaatregelen verdient dan ook extra aandacht.

In de trustsector is sprake van de volgende top-5 hoog risicolanden waar doelvennootschappen activiteiten hebben: Israël, Zwitserland, Singapore, China en Turkije. DNB heeft in eerdere uitingen naar de trustsector gewezen op de risico's die gepaard

gaan met de combinatie van *Politically Exposed Persons* (PEP's) in hoog risicolanden en hoog risicosectoren. Het verhoogde landenrisico doet zich daarnaast voor indien binnen de structuur van de doelvennootschap sprake is van een vennootschappelijke vestigingsplaats in een hoog risicoland. Het trustkantoor kan hiermee voorkomen betrokken te raken bij witwassen, corruptie en sanctie-omzeiling.

DNB stelt vast dat pensioenfondsen in hoog risicolanden beleggen, maar deze vallen niet onder de Wwft.⁵

3.1.2 Toenemende ondoorzichtigheid in de betaalketen

Een cross sectorale trend is toenemende ondoorzichtigheid in de betaalketen. De betaalketen wordt steeds complexer en voor betrokken financiële instellingen wordt het ingewikkelder om goed zicht te hebben op de volledige transactiestromen die zij faciliteren. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer een transactie via verschillende landen, sectoren (correspondent/banken, betaaldienstverleners, crypto aanbieders) en betaalwijzen plaatsvindt. Criminelen kunnen proberen illegale gelden te versluieren door complexe transacties uit te voeren waarbij meerdere banken, Payment Service Providers (PSP's) en/of cryptopartijen betrokken zijn. Dit kan ook het gebruik van tussenpersonen, *third party payment* structuren, (valuta)transacties tussen verschillende landen en het omzetten van fondsen in verschillende cryptovaluta omvatten. Vanzelfsprekend betreffen niet alle transacties die via PSP's of aanbieders van cryptodiensten lopen een hoog risico. Voor banken is het belangrijk om goed te

kijken naar transacties waarbij ook sprake is van andere hoog risicofactoren zoals transactiestromen van/naar hoog risicolanden of transactiestromen die een sterke en niet direct verklaarbare toename in volume laten zien.

Bij betaaldienstverleners ziet DNB een toenemende versnippering van de keten van betaaldienstverlening over verschillende betaaldienstverleners en een toenemende segmentatie van transacties in de betaalketen. Hierbij zijn verschillende betaaldienstverleners en intermediairs betrokken en worden verschillende betaalmethoden toegepast, hetgeen de transparantie beperkt.

Op cliëntniveau zien we dit bij het gebruik van *sub-merchants*. Daarnaast draagt het ter beschikking stellen van de vergunning en vergunningplichtige betaaldiensten aan derde partijen door EGIs, Betaalinstellingen (Bi's) en MTO's bij aan ondoorzichtigheid in de betaalketen (denk hierbij o.a. aan *white labelling* en *virtual IBAN's*). Het in kaart brengen van bovengenoemde risico's draagt bij aan het volledig maken van de SIRA.⁶ In dit kader is het tevens belangrijk dat instellingen expliciete aandacht besteden aan de naleving van de *Wire Transfer Regulation 2* (WTR 2).

3.1.3 Sancties

Internationale sancties raken alle onder toezicht staande sectoren. In het licht van de in het voorjaar van 2022 afgekondigde Rusland-sancties is sanctie-ontwijking een belangrijk thema. De omvangrijke sanctiepakketten tegen Rusland en Belarus bevatten onder andere een uitgebreide set aan import- en exportrestricties voor goederen. Deze sancties kunnen omzeild worden, bijvoorbeeld

door goederen eerst naar andere landen te exporteren waarna deze goederen alsnog terecht komen op gesanctioneerde plekken. Een andere vorm van sanctie-omzeiling is het veranderen van eigendoms- en zeggenschapsstructuren bij een cliënt, waarvan bijvoorbeeld de UBO's op de sanctielijsten worden of zijn geplaatst. De kans om omzeiling vast te stellen wordt groter door alert te zijn op structuurveranderingen en in het bijzonder situaties waar sprake is van het plaatsen van aandelen in een separate entiteit en/ of het overdragen van aandelen naar overige niet gesanctioneerde UBO's.

Ook bestaat het risico dat internationaal vastgoedbezit door gesanctioneerde UBO's door witwassen en/of corruptie is verkregen. Dergelijk vastgoed kan bijvoorbeeld ook (indirect) worden gehouden door stromannen of onder een Nederlandse entiteit, zoals een stichting of vennootschap.

Voor betaaldienstverleners en banken zorgt de toenemende ondoorzichtigheid tevens voor een verhoogd risico dat transacties worden verwerkt voor gesanctioneerde partijen.

In de trustsector is het risico op sanctie omzeiling groot gezien het hoge aantal cliënten dat actief is in de olie-, gas en energiesector. Daarnaast heeft DNB in de sectorbrief voor de trustsector eerder op gewezen dat de blootstelling van trustkantoren aan Rusland bijzondere aandacht vraagt en daarbij de verwachting uitgesproken dat instellingen deze zullen reduceren. Het screenen van goederen en/ of diensten bij aanvang en gedurende de relatie,

alsmede het identificeren en beoordelen van het *dual use* karakter van goederen en/ of diensten dient daarbij bijzondere aandacht te krijgen.

Met betrekking tot de pensioen- en verzekeringssector ontvangt DNB soms signalen waaruit blijkt dat de naleving van de sanctiewet- en regelgeving bij verzekeraars niet altijd goed gaat. DNB constateert daarbij tevens verschillen tussen het aantal door instellingen gerapporteerde *hits* in de IRAP en het aantal gedane sanctiemeldingen bij DNB. Het is belangrijk dat pensioenfondsen en verzekeraars elke sanctiemelding ook bij DNB doen.

In de pensioen- en verzekeringssector wordt sanctiescreening vaak uitbesteed aan een derde partij. Wij ontvangen signalen dat niet alle uitbestedingspartijen, die de sanctiescreening voor meerdere instellingen doen, voldoende kwaliteit leveren. Hierdoor loopt een instelling kans de sanctieregelgeving niet na te leven en diensten te verlenen aan een gesanctioneerde relatie.

De beleggingsdata geven aan dat er door de pensioensector in 2022Q4 EUR 5 miljard is belegd in landen met een verhoogd risico op het gebied van sancties. Sanctierisico's zijn relatief hoog bij verzekeraars die werkzaam zijn in de internationale scheepvaart (zoals het verzekeren van schepen of ladingen) of in de energiesector, waar het inherente risico op sancties hoger ligt.

DNB heeft crypto aanbieders verzocht om hun beleid, procedures en maatregelen aan te scherpen. Een goede analyse van de risico's

op schending of omzeiling van sancties is noodzakelijk om gepaste beheersmaatregelen te treffen. Deze risico's verschillen per bedrijfsmodel, cliëntpopulatie en transactiemogelijkheden. Daarnaast is het beleggen van de verantwoordelijkheden in het proces van screening, de afhandeling van alerts, bevroren van tegoeden en het melden van *hits* belangrijk.

3.1.4 Tax abuse

Een andere cross sectorale trend waarvoor toenemende internationale aandacht is betreft *tax abuse*. De grens tussen optimalisatie en ontduiking van belasting is voor instellingen in de praktijk moeilijk vast te stellen. Naast het bepalen van de *risk appetite* ten aanzien van belastingoptimalisatie verwacht DNB dat instellingen bij cliënten of beleggingen met fiscaal gedreven structuren scherp zijn op de risico's van belastingontduiking. Zeker indien binnen de structuur tevens sprake is van hoog risicolanden. DNB zal hier in de komende IRAP meer aandacht aan geven.

3.2 Belangrijkste integriteitsrisico's per sector

De in dit hoofdstuk uitgewerkte risico's per sector zijn samengesteld op basis van kwantitatieve en kwalitatieve toezicht informatie. DNB wil hiermee een overzicht geven welke risico's per sector het meest in het oog springen. Deze sectorale top risico's zijn aanvullend op de cross sectorale risico's die hierboven zijn toegelicht. Daarbij is het belangrijk te realiseren dat er niche spelers zijn voor wie deze risico's niet of slechts in mindere mate gelden, en voor wie andere risico's meer relevant zijn. Hierover zullen deze instellingen zelf na moeten denken.

3.2.1 Banken

De bankensector bestaat uit enkele grootbanken en een zeer diverse groep middelgrote en kleine banken. De hieronder genoemde top risico's (contant geld, correspondent banking en vastgoed) gelden dan ook niet voor alle banken in dezelfde mate. Het is belangrijk dat banken steeds de cross sectorale risico's meenemen bij de beoordeling van de top risico's in de eigen bedrijfsvoering omdat een combinatie van deze risico's sterk verhoogde aandacht behoeft.

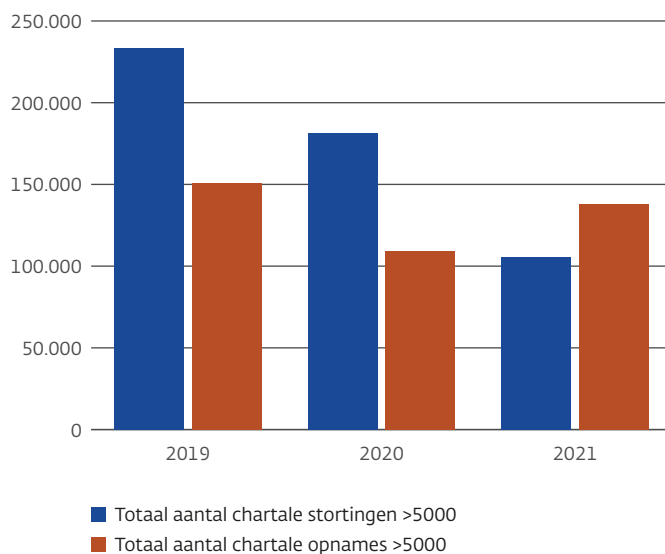
Witwassen via contant geld

Contant geld is een wettig betaalmiddel en heeft een belangrijke maatschappelijke functie. DNB maakt als centrale bank onderdeel uit van het Eurosysteem en heeft onder meer de taak te zorgen voor een goed lopend betalingsverkeer en een goede geldsomloop voor zover deze uit eurobankbiljetten bestaat. Het gebruik van contant geld door consumenten en toonbankinstellingen kan echter een indicator zijn van witwassen of terrorismefinanciering. Onder andere door de moeilijk te achterhalen herkomst en bestemming heeft contant geld een inherent risico op witwassen en onderliggende gronddelicten zoals corruptie, fraude en terrorismefinanciering. Daarom kan het gebruik van contant geld aangescherpte monitoring door banken vereisen.

Het is daarbij van belang een juiste balans tussen te vinden tussen het mitigeren van de risico's en het niet belemmeren van het legitieme gebruik. Kennis over de specifieke cliënt en het transactieprofiel vormt een belangrijk uitgangspunt in de balans

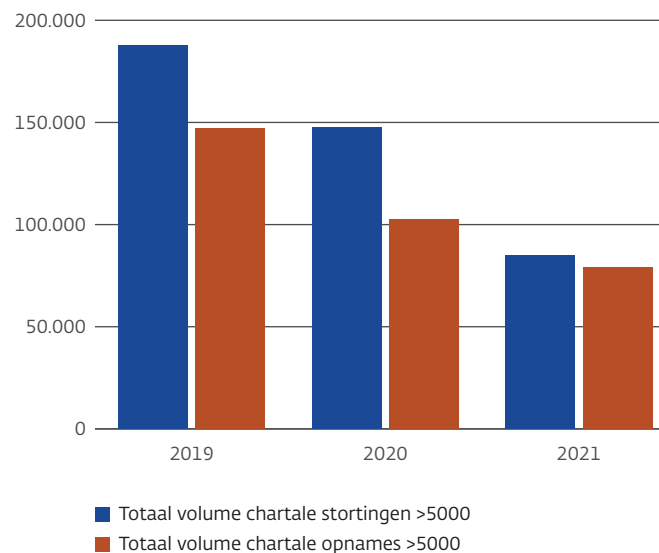
tussen de maatschappelijke functie van contant geld enerzijds en het tegengaan van witwassen via contant geld anderzijds. We zien de afgelopen jaren de volumes van stortingen en opnames van contant geld dalen. Het gebruik van contant geld blijft een onderwerp waar banken met aandacht naar moeten kijken om vast te stellen of individuele patronen ongebruikelijk zijn.

Figuur 1 Aantal stortingen / opnames >5000

Figuur 2 Volume stortingen / opnames >5000

Bedragen x 10.000

Witwassen via correspondent banking

Correspondent Banking (COBA) relaties zijn essentieel in het wereldwijde betalingssysteem en van vitaal belang voor internationale handel en de wereldeconomie, inclusief opkomende markten en ontwikkelende economieën. In COBA-relaties heeft een correspondent bank echter beperkte informatie over de cliënten van de respondentbank en de aard of het doel van de onderliggende transacties. Deze risico's op ondoorzichtigheid

kunnen complexer worden in regelingen waarbij een correspondentbank meer toegang en flexibiliteit biedt aan respondentbanken en hun cliënten, bijvoorbeeld in het geval van nesting/downstreaming-diensten of *payable-through-accounts*.

Witwassen via vastgoed

Hierbij kan worden gedacht aan het gebruik van panden voor criminele activiteiten, alsook het investeren van uit criminaliteit verkregen gelden in vastgoed(projecten) in binnen- en buitenland. DNB vraagt in dat kader bijzondere aandacht voor financiering van vastgoed vanuit hoog risicolanden. Door de toenemende complexiteit van de vastgoedconstructies is een volledige risicoanalyse alleen mogelijk als kredietverleners goed doorkijken naar de aard van de vastgoedtransactie die zij verwerken.

3.2.2 Verzekeraars

De verzekeringssector kent een aantal specifieke risico's die niet direct naar voren komen in de NRA. Daarnaast is van belang te weten dat uitsluitend levensverzekeraars onder de Wwft vallen. In de verzekeringssector is (de schijn van) belangenverstrengeling het grootste risico.

Risico op (de schijn van) belangenverstrengeling

In de afgelopen jaren hebben zich meerdere incidenten voorgedaan bij verzekeraars op het gebied van belangenverstrengeling en de schijn daarvan, waarbij in sommige gevallen sprake was van ernstige en structurele misstanden op dit gebied.

Verzekeraars rapporteren in de IRAP 2022 een totaal van 905 nevenfuncties buiten de werkgever. De nevenfuncties zijn verspreid over verschillende soorten organisaties, wat het risico op (de schijn van) belangenverstremgeling vergroot. Bovendien blijkt dat hier relatief weinig controle op wordt uitgevoerd en het bewustzijn op dit risico laag is. Een deel van de verzekeraars (17%) doet geen toetsing op de volledigheid van nevenfuncties. Indien een toetsing wordt gedaan wordt er vaak slechts een verklaring naleving gedragscodes opgevraagd. Bij veel verzekeraars vinden daarnaast sponsoring en donaties plaats, soms voor hoge bedragen. Uit een door DNB uitgevoerd themaonderzoek op dit risico is gebleken dat er hierbij weinig aandacht is voor het risico op (de schijn van) belangenverstremgeling.

DNB wijst daarnaast op het risico van bestuurders met aanzienlijke procuratiebevoegdheden voor het zelfstandig doen van toezeggingen en/of betalingen. Uit een recente uitvraag blijkt dat bij 25 van de 118 verzekeraars sprake is van zelfstandige procuratiebevoegdheid van meer dan EUR 10 miljoen. Bij het hanteren van hoge procuratiebevoegdheden voor een bestuurder ontbreekt een bepaalde mate van toetsing en verantwoording, hetgeen een verhoogd risico op belangenverstremgeling met zich meebrengt.

Relatie met vastgoedrisico

Verscheidende verzekeraars beleggen in direct vastgoed en doen dit in eigen beheer. Vastgoed is een hoog risicosector, onder meer voor het witwassen van crimineel geld en het omzeilen van

sancties, maar bij verzekeraars speelt hierbij ook het risico op belangenverstremgeling. Ten aanzien van vastgoedbeleggingen is het van belang dat verzekeraars letten op het risico van (de schijn van) belangenverstremgeling.

3.2.3 Pensioeninstellingen

De pensioensector kent een aantal specifieke risico's die niet direct naar voren komen in de NRA. Pensioeninstellingen vallen daarbij bovendien niet onder de Wwft. Het grootste risico bij pensioeninstellingen is (de schijn van) belangenverstremgeling.

Inherent risico op belangenverstremgeling

De vormgeving van het bestuursmodel bij pensioeninstellingen is zodanig dat werkgevers- en werknemersleden van de aangesloten ondernemingen een belangrijke plek hebben in het bestuur en/of andere organen van het pensioenfonds, waardoor belangen door elkaar lopen. Deze vormgeving brengt daarmee inherente risico's op belangenverstremgeling met zich mee. Bij de meeste pensioeninstellingen is het gros van de werkzaamheden uitbesteed aan externe partijen, en is het aantal personen dat direct werkzaam is voor het pensioenfonds relatief beperkt. Desalniettemin is het aantal nevenfuncties in deze sector inherent hoog: het totaal aantal opgegeven nevenfuncties van aan pensioeninstellingen verbonden personen bedroeg het afgelopen jaar 5.200. Hierin zijn de nevenfuncties bij de eigen werkgever niet meegerekend.

Verhoogde risico's op belangenverstremgeling

Er zijn meerdere specifieke combinaties van functies die het risico op (de schijn van) belangenverstremgeling vergroten. Zo maakt bijna de helft (75 van de 158) van alle pensioeninstellingen gebruik van een fiduciair manager voor het vermogensbeheer, die werkzaam is bij de partij waaraan het pensioenfonds het vermogensbeheer heeft uitbesteed. De fiduciair manager is de adviseur op het gebied van strategisch beleggingsbeleid, en kan een prikkel hebben om precies die beleggingscategorieën aan te bevelen waar de eigen vermogensbeheerder het meest op verdient.

Daarnaast zitten in sommige beleggingsadviescommissies van pensioeninstellingen externe leden – soms zelfs als voorzitter van de commissie, die in dienst zijn bij de externe partij die de (ALM-) studie uitvoert waarop het beleggingsbeleid van het fonds wordt gebaseerd. Deze verhoogde risico's op belangenverstremgeling worden versterkt door het feit dat een kwart (41 van de 158) van alle pensioeninstellingen aangeeft jaarlijks minder dan 50 uur aan compliance te besteden.

DNB verwacht dat pensioeninstellingen deze verhoogde risico's op belangenverstremgeling in hun bedrijfsvoering beoordelen en waar nodig passende (compliance)maatregelen nemen.

Beleggingen in hoog risicosectoren

EUR 237 miljard (16%) van alle beleggingen door pensioeninstellingen in 2022Q4 vonden plaats in hoog risicosectoren.

Hoog risicosectoren zijn sectoren waarvan algemeen bekend is dat deze potentieel kwetsbaarder zijn voor integriteitsrisico's zoals de vastgoedsector, kansspelsector, tabakssector en de (mijn) bouwsector.

3.2.4 Betaalinstellingen, EGI's, MTO's en Wisselinstellingen

De betaaldienstsector kenmerkt zich door een grote verscheidenheid aan betaaldienstaanbieders (en tussenpersonen), cliëntpopulaties en betaalproducten. Daarnaast zijn in Nederland ook veel betaaldienstverleners actief op grensoverschrijdende basis, bijv. via betaaldienstagenten. Naar haar aard verschillen diensten verricht door een MTO of een wisselinstelling (WI) sterk van de dienstverlening van BI's of EGI's. In de betaaldienstsector is van groot belang dat betaaldienstverleners de cross-sectorale risico's, waaronder ondoorzichtigheid in de betaalketen, beoordelen in combinatie met de eventuele aanwezigheid van sectorspecifieke top risico's.

Witwassen via handelaren in grootwaardeproducten

DNB signaleert dat handelaren in grootwaardeproducten (o.a. juwelen, kunst, luxeartikelen, voertuigen, elektronica) steeds meer (hybride) elektronische betaalmethoden accepteren, bijvoorbeeld: buitenlandse betaalmethoden of prepaidkaarten gekoppeld aan een e-wallet met een cryptotegoed of het giraliseren van contanten via chargebacks. In het bijzonder geldt voor *acquiring* betaaldienstverleners dat zij binnen hun cliëntenpopulatie goed in beeld moeten hebben wie grootwaardeproducten aanbieden en welke verhoogde risico's met zich meebrengen vanwege het

gebruik van bepaalde (buitenlandse) betaalmethoden waarbij slechts beperkt zicht bestaat op de herkomst van de gelden.

Witwassen via (de omzetting van) contant geld

Het blijft onverminderd belangrijk dat MTO's (en hun Nederlandse agenten) zorgvuldig controleren wat de herkomst van contante gelden is, zeker als deze gelden bestemd zijn voor een hoog risicoland. Daarnaast signaleert DNB het risico dat EGI's via distributeurs of andere betaaldienstverleners contante gelden accepteren in ruil voor elektronisch geld. Hiervoor geldt dat de EGI de specifieke risico's op witwassen moet beheersen en aanvullende beheersmaatregelen kan treffen op het moment dat zij de acceptatie van contante betalingen overlaat aan derde partijen.

3.2.5 Trustkantoren

In de trustsector is veelal sprake van fiscaal gedreven bedrijfsstructuren met een relatief hoog aantal doelvennootschappen met activiteiten in hoog risicolanden en hoog risicosectoren. DNB realiseert zich hierbij dat ook binnen deze groep doelvennootschappen verschillen bestaan met betrekking tot het uiteindelijke risico op financieel-economische criminaliteit.

Hoog risicosectoren

De belangrijkste risicosectoren zijn i) commercieel vastgoed, ii) olie, gas en energie, iii) grondstoffen, mineralen en mijnbouw.

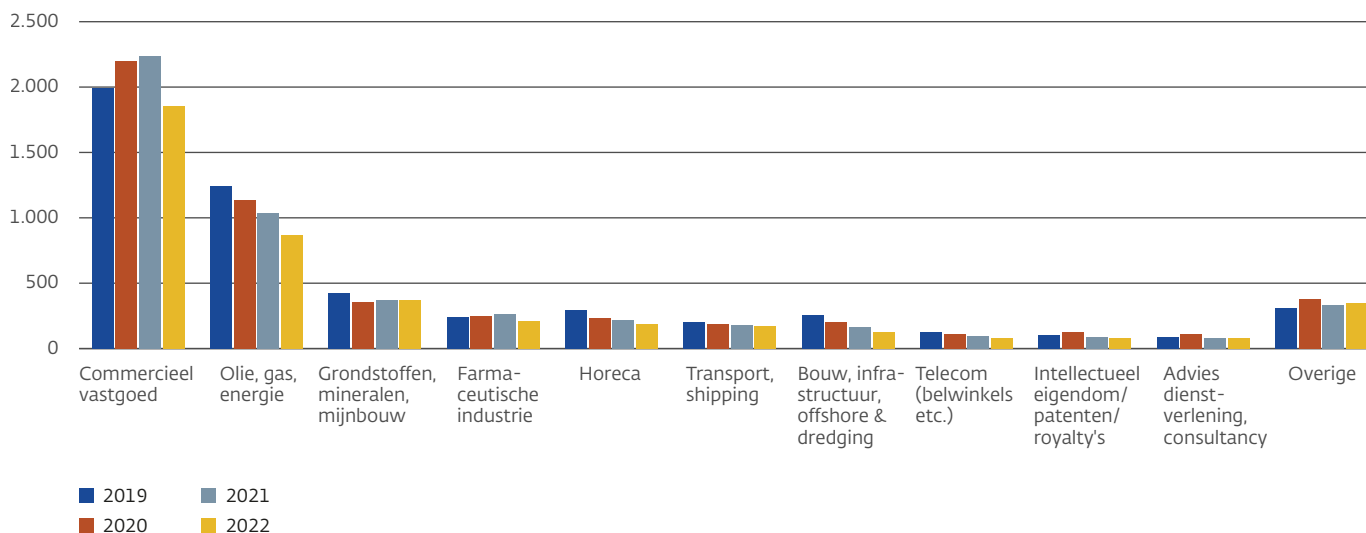
Bij activiteiten die in verband gebracht kunnen worden met (commercieel) vastgoed vormen met name de oorsprong en de bestemming van gelden bij vastgoedinvesteringen een risico op witwassen. Het in verhouding hoge aantal cliënten binnen de trustsector dat actief is in de olie-, gas- en energiesector zorgt naast een verhoogd risico op witwassen ook voor een verhoogd risico op sanctieomzeiling en corruptie. Hetzelfde geldt voor de sector grondstoffen, mineralen en mijnbouw. DNB zal hier in haar toezicht het komend jaar aandacht aan besteden.

Cumulatieve risico's

Ten aanzien van de activiteiten in bovengenoemde hoog risicosectoren spelen tevens elementen die de transparantie van een (internationale) bedrijfsstructuur belemmeren een belangrijke rol. Denk daarbij aan een structuur waarbij sprake is van meer dan vijf lagen aan vennootschappen met een grensoverschrijdend karakter. Of bijvoorbeeld de aanwezigheid van een *nominee shareholder*, een Angelsaksische trust of een ander element dat de transparantie van een structuur belemmert. Om een goede invulling te kunnen geven aan de poortwachtersfunctie is het van belang dat trustkantoren zicht hebben op de relevante delen van de structuur en daarmee samenhangende relaties.

DNB vraagt bijzondere aandacht voor de wijze waarop trustkantoren de cumulatieve risico's van hoog risicolanden, de hoog risicosectoren en in-transparante structuren adresseren in de SIRA.

Figuur 3 Aantal doelvenootschappen met activiteiten in hoogrisicosectoren

3.2.6 Aanbieders van cryptodiensten

Resultaten IRAP: ruimte voor verbetering op specifieke onderdelen

Op basis van de resultaten van de IRAP 2023 concludeert DNB dat de meeste instellingen ten minste jaarlijks hun integriteitsrisico-analyse actualiseren. Wij zien echter ook dat in sommige gevallen al enige tijd geen actualisering heeft plaatsgevonden. Ten aanzien van het proces van opstellen c.q. actualiseren, bespreken en uitvoeren van de integriteitsrisicoanalyse ziet DNB in de praktijk als goed

voorbeeld dat relevante medewerkers daarbij betrokken zijn, zoals het bestuur en de compliancefunctie. Dit is niet bij alle instellingen het geval, zo blijkt uit de beantwoording van vragen uit de IRAP.

Uit de analyse van de resultaten valt verder op te maken dat cryptodienstverleners (althans op het moment van indiening) niet alle vereisten ten aanzien van de Wwft omtrent transactie-monitoring in acht lijken te nemen. Zo geeft een aantal cryptodienstverleners aan geen transactieprofiel van de cliënt bij aanvang dienstverlening op te stellen. Dit maakt het onmogelijk om te

controleren of een (voorgenomen) transactie afwijkt van de kennis die de instelling heeft van de cliënt en diens risicoprofiel. Ook vindt niet (altijd) bij elke cryptodienstverlener monitoring van voorgenomen transacties plaats en/of onderzoek of er een verband bestaat tussen twee of meerdere transacties (monitoren van samengestelde transacties).

Sanctiescreening

Met betrekking tot sanctiescreening gaven sommige cryptodienstverleners aan dat zij alleen periodiek screenen (niet bij mutaties van cliëntgegevens, sanctielijsten of transacties), dat zij juist alleen bij mutaties screenen (niet periodiek), niet bij transacties screenen of niet de UBO's van cliënten periodiek of bij mutaties screenen. Als instellingen alleen periodiek screenen bestaat een risico dat in de tijd tussen een mutatie van de sanctielijst of van cliëntgegevens en de periodieke screening, transacties voor of met gesanctioneerden nog mogelijk zijn. Enkele andere instellingen screenen na onboarding alleen bij transacties. Dit genereert het risico dat bij een lange interval tussen transacties het lang kan duren voordat gesanctioneerden opgemerkt en gemeld worden.

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl

Volg ons op:

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM